

PƆLU KALATA'N
 M'Ɔ TIAN YI NNYUAN
 M'Ɔ HELELI NWANLIN
 KOLINTI ASƆNIN MMA'N-MƆ'N

M'Ɔ wƆ nun'n

MƆ PƆLU heleli yí alimɔa kalata'n nwanlin Kolnti asƆnin mma'n-mƆ yueli'n, Ɔ sɔanlin Timote elɔ ke Ɔ hƆ nían like'n m'Ɔ heleli bé ke be yó'n. Timote hɔli walt a, amannɛ'n m'Ɔ bɔli heleli PƆLU nɔn a nyɔ man fe. Ehi a, PƆLU muonun kɔ han yí nɔwɔn kɔ hƆ kɔ tu Kolnti asƆnin mma'n-mƆ ke be káci bé abalabɔ'n. MƆ PƆLU hɔli juli elɔ'n, asƆnin nɔn anun sɔanlan'n kɔn kɔ gua PƆLU anyunnun asti Ɔ kɔ man yale kɔ han yí (yí ti 2.5-11, 7.12). PƆLU kɔ sa kɔ a Efɛzi ndɛ-ndɛ. Efɛzi ebɛɛ, PƆLU “anyɔn la emɔɔn nun kpa” Kolnti asƆnin mma'n-mƆ dunman nun, Ɔ kɔ hele kalata kun biekun kɔ nwan bé Ɔ kɔ gua bé ayile (2.4; 7.8). Kalata sɔ'n, enɛ ɔ'a minlin. Titɔ yê PƆLU falt manlin yí maan Ɔ hɔli Ɔ. Ehi anzin, PƆLU kɔ hƆ Masedɔanlin mân nun Ɔ nɔn Titɔ m'Ɔ sɔanlin yí Kolnti'n kɔ yia. Titɔ kɔ bɔ amannɛ fe kɔ hele PƆLU ke Kolnti asƆnin mma'n-mƆ a ti yí ejɔle nɔn abɔ b'a kaci bé abalabɔ'n. MƆ PƆLU tɔli amannɛ sɔ'n, Ɔ kɔ hele kalata ehi kɔ nwan Kolnti asƆnin mma'n-mƆ. Kalata nɔn anun, PƆLU le kele Kolnti AsƆnin'n m'Ɔ bɔli'n ke Ɔ kulo bé, esɛ Ɔ kulo ke Ɔ nɔn bé bé nɔan sɛ bé nɔwɔn.

PƆLU a hye kalata sɔ nɔn anun nsan. Alimɔa lɔka diɛ'n (yí ti 1-7), Ɔ le da Nyanmɔtan asti ke ɔ'a cɔci yí lɔa wɔ yí efɛ'n-mƆ anun. Ɔ sanlin ke bile'n m'Ɔ walt bé afian nɔn a tu. PƆLU le kacɔ bé yí junman'n m'Ɔ lili wɔ bé afian'n, esɛ Ɔ le kele bé ke Ɔ kulo bé.

Lika'n m'ɔ tɔ sɔ nnyuan'n (yí ti 8-9), Pɔɔɔ lɛ kan kɛti'n m'ɔ di kɛ bɛ tɔ bɛ kɔ man Zoluzalɛmɔn asɔntɔn mma'n-mɔ ntɔn anwɔn ɛjɔɔɛ. Yí ti, ɔ lɛ sɛɛ bɛ kɛ bɛ mán bɛ sa lú.

Lika'n m'ɔ tɔ sɔ nsan'n (yí ti 10-13), Pɔɔɔ lɛ sa yí ntɔn kpa wɔ ato mmɔfɔɛ'n-mɔ mɔ bɛ tɔn yí ɛsɔan anwɔn. Kalata ntɔn agualɛ nun, Pɔɔɔ lɛ bisa bɛ ahɔn ɛsɛ yí nwan ɔ 'ba hɔ fua bɛ nwɔn biekun.

Ahɔn ebisa

¹ Mɔn Pɔɔɔ, mɔ Nyanmtan Kpili a hulo kɛ n gáci Zozi Kilisi bɔfɔɛ'n, mɔn nɔn yé nianman Timote yê yɛ lɛ kɛɛ kalata ɛhɔ ɔ.

Yɛ lɛ kɛɛ yɛ nwan Nyanmtan asɔntɔn mma'n-mɔ mɔ bɛ wɔ Kolnti kulo ntɔn asɔ ɔ nɔn Nyanmtan anwɔntɛ mma'n-mɔ kɔalaa mɔ bɛ wɔ Akayi mán bɔndɔn ntɔn anun'n.

² Yɛ 'bisa ɛmɔ ahɔn. Yé Sɔ Nyanmtan Kpili nɔn yé Mɔn Zozi Kilisi, bɛ nwún ɛmɔ anwɔn anwunnvoe, ɛsɛ bɛ mán ɛmɔ alba cíci bɛ nwɔn.

Nyanmtan cíci yé lɔa

³ Yɛ 'yɔ Nyanmtan m'ɔ tɔ yé Mɔn Zozi Kilisi Ast ntɔn ayɛ. ɔ sanɔn kɛ ɔ nwun yé nwɔn anwunnvoe, ɛsɛ ɔ cíci yé lɔa kpa bɔkɔɔ. ⁴ ɔ cíci yé lɔa wɔ yé yalɛ elie kɔalaa anun. ɔ man menian mɔ bɛ lɛ nwun yalɛ ngacile dɔɔn'n, yé lɔa mɔ Nyanmtan a cíci'n, yé kɔsɔ yɛ cíci bɛ lɔa. ⁵ Kɛmɔ Kilisi dunman nun yɛ lɛ nwun yalɛ ngacile dɔɔn'n, yí sɔ kɔsɔ ala, ɔ cíci yé lɔa kpa. ⁶ Kɛ ɔ kɔ yɔ nán ɛmɔ a nyan bɛ ti nán ɛmɔ a lɔa a cíci'n, yí ti yê yɛ lɛ nwun yalɛ ɔ. Sɛ yé lɔa a cíci a, yɛ kulo kɛ ɛmɔ kɔsɔ alba cíci bɛ tila bɛ ahɔnɔn bɛ si abɔtalɛ wɔ yalɛ'n mɔ ɛmɔ lɛ nwun yí kɛ yé ntɔn anun. ⁷ Yɛ sɔ kɛ

keɛmɔ ɛmɔ le nwun yalɛ ke yé'n, yɛ le anyɛndasɔɛ kpa ke ɛmɔ alɔa 'ba ctɔt ke yé lɔa a ctɔt'n.

⁸ Anianman-mɔ, yɛ kulo ke ɛmɔ nwun nun ke yalɛ mɔ yɛ nwunlin yí Azi mân nun'n, ɔ tɪ man nɛɛmɛndɛ. Yalɛ'n mɔ yɛ nwunlin yí'n bulɪ yé sɔ dede bɔbɔ yé nwan yé dɛɛ a yue. ⁹ Yɛ nwun yí ke anɪn yé ewue ctan a ju. Yalɛ sɔ'n tɔlɪ yé nán Nyanmtan a hele yé ke ɔ nni man ke yɛ susu yé ti yɛ gua yé muonun yé nwɔn sɔ. Nan yí lɪlɪ yí, Nyanmtan m'ɔ tinnge menian fi ewue nun'n y'ɔ di ke yɛ susu yé ti yɛ gua yí sɔ ɔ. ¹⁰ Yí yê ɔ'a yɪ yé fi ewue sɔ nɪn anun ɔ. ɔ'a le yé ti. ɛsɛ yɛ le anyɛndasɔɛ ke Nyanmtan 'de yé biekun. ¹¹ ɔ sanɪn ke ɛmɔ muonun 'ba sɛɛ Nyanmtan bɛ buka yé. ɛbɛɛ nɪn anun, Nyanmtan 'ba tie menian dɔɔn mmɔtɔɛ'n mɔ bɛ le yɔ bɛ man yé'n. ɔ 'di junman sɔ'n man yé ɔ man menian dɔɔn da yí asɪ.

Pɔɔɔ 'ba tu yí Kolinti ɛhɔɛ tɛmɔn'n sie

¹² Anianman-mɔ, like m'ɔ man yɛ di ndutue'n y'ɔ le ke mân nɪn anyunnun ɔ nɔn ɛmɔ muonun afian, ɛnanndɛ m'ɔ tɪ kanlanman, m'ɔ tɪ fɔ́ɔn ɔ sɔ Nyanmtan anyɪn'n yê yɛ nɔn ɛmɔ nanndɪɪ ɔ. Nán ngeɛ mɔ yɛ sɪ yí ti y'ɔ man yɛ nɔn ɛmɔ nanndɪɪ sɔ ɔ, nan Nyanmtan muonun y'ɔ bukalɪ yé ɔ. ¹³ ɔ man yɛ ngan man ejɔɛ ngacile fíí yɛ ngeɛ man ɛmɔ ke mɔ ɛmɔ le kɪnnga bɛ tie'n. Mɪn de mɪn di ke ɛmɔ 'ba tie dede bɛ gua yí bu. ¹⁴ Kɪkaala dɛɛ, ɛmɔ nyue man yí bu tɪ. Nan ctan mɔ yé Mɪn Zozi 'ba a'n, ɛmɔ 'ba li yé nwɔn ndutue, yé kɔsɔ yɛ 'ba li ɛmɔ nwɔn ndutue.

¹⁵ ɛhɪka ati yê n vualɪ ke ahan mɪn 'ba fua ɛmɔ anwɔn maan ɛmɔ di ndutue sɔ'n fâ nnyuan nɪn ɔ. ¹⁶ Mɪn nwan ahan mɪn bɔ nun ɛmɔ anwɔn ɛɔ nán m'an hɔ Masedɔanɪn, nán mɪn 'sa mɪn nzin an, ɛsɛ mɪn bɔ nun ɛmɔ anwɔn ɛɔ biekun. Yí dɛɛ anɪn ɛmɔ gua mɪn atɪn

maan mɪn kɔ Zude m̃an nun. ¹⁷ Atɪn mɔ m gbɛɪɪ nɪn anɪn. Kɛmɔ m'an han kɛ mɪn 'ba nɪan ɛmɔ abɔsɔ mɔ n gɔɪ man'n, anɪn ɔ keɪ kɛ m̃n nɔan nun tɪ nnyuan nnyuan ɔ? Anaan like mɔ n gɔ se kɛ mɪn 'yɔ'n, mɪn kaci m̃n nɔan kɛ m̃an nɪn anun menian'n-mɔ yɔ yɪ nɪn ɔ?

¹⁸ Sɛ ɔ tɪ ananhɔɛ kɛ Nyanmtan tɪ fɔ́n an, like mɔ n gɔ han kɛ mɪn 'yɔ'n, mɪn yɔ. Like mɔ n gɔ han kɛ mɪn nyɔ man'n mɪn nyɔ man. ¹⁹ ɔ sanɪn kɛ Nyanmtan Awa Zozi Kilisi mɔ mɪn nɔn Silast nɔn Timote yɛ walt hanɪn yɪ nɔn ɛjɔɛ'n yɛ heɪɪɪ ɛmɔ'n, ɔ tɪ man sɔanlan m'ɔ kan ɛjɔɛ a, anɪn ɛsɛ ɔ'a kaci yɪ nɔan ɔ. ²⁰ Afɪ anɔhɔba'n kɔalaa mɔ Nyanmtan bɔɪ mɔ ɔ 'kpɪn sɔ'n, ɔ fi Zozi Kilisi. Zozi Kilisi dunman nun yê yɛ kan amɪn yɛ wula Nyanmtan anunminnyanmɔn ɔ. ²¹ Nyanmtan muonun yê ɔ'a fa yɪ Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n m'ɔ wɔ yɛ nun'n ɔ'a man yê maan yê dedi'n mɔ yɛ le yɪ wɔ Kilisi anun'n tin ɔ. ²² Nyanmtan a sie yê nzɔɛ, ɔ'a fa Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n ɔ'a wula yê ahɔnɪn nɪn anun ɔ'a heɪ kɛ yɛ tɪ yɪ menian.

²³ ɛɪɪ, Nyanmtan Kpili di m̃n adanzɛ. Sɛ mɪn di ato a, ɔ hún m̃n. Mɪn ngulo man kɛ mɪn bɔ ɛmɔ alba, yɪ ti y'ɔ man m'an ngɔ man ɛmɔ abɔsɔ efua nɪn ɔ. ²⁴ Yɛ ngulo man kɛ yɛ fa dedi'n yɛ tinndin ɛmɔ nán ɛmɔ a le a li. ɔ sanɪn kɛ ɛmɔ dedi'n ti kunngun kpa. Nan kɛ ɔ kɔ yɔ nán ɛmɔ a nyan saltɛ'n, yɪ ti yê yɛ kulo kɛ yɛ nɔn ɛmɔ di junman ɔ.

2

¹ Mɪn ngulo man kɛ mɪn bɔ ɛmɔ alba kún, yɪ ti y'ɔ man m'an nza man m̃n nziɪ ɛmɔ anwɔn ɛɪɔ nɪn ɔ. ² ɔ sanɪn kɛ ɛmɔ yê bɛ ɔɪɔ m̃n lɔa ɔ. Nan sɛ mɪn bɔ ɛmɔ alba a, anɪn nwan menian dɛ-mɔ biekun yê bɛ 'ɔɪɔ m̃n lɔa ɔ? ³ Like ati m'ɔ man n gɛɪɪɪ ɛmɔ kɛ ɔ fata kɛ mɪn

kele'n, yí bu nín anún. Ɔ sanlín ke menian mɔ bé yê be 'cɪcɪ mɪn lva mɛɛ mɔ n gɔ ju bé nwɔn elɔ'n, mɪn ngulo man ke mɪn bɔ emɔ alva nán m'an ju emɔ anwɔn elɔ. Aft mɪn st yí fóún ke se mɪn lva cɪcɪ a, anún emɔ kɔalaatin kɔsɔ alva a cɪcɪ. ⁴ Mɪn 'keɛ emɔ'n, ɔ ti yalɛ man mɪn, esɛ mɪn kunnun tɪtɪ mɪn. Mɪn 'keɛ a, anún mɪn tɪtɪ mɪn nyɪn emɔmɪn mɪn sa nun. Mɪn ngɛɛ man emɔ maan bé lva mmɔ man bé nwɔn, nan mɪn kulo ke emɔ nwun yí ke ehulo'n mɔ mɪn kulo emɔ'n ti kpili sɔnman.

Ɛtɛ face

⁵ Sɛ sɔanlan bie a bɔ sɔanlan lva a, nán mɪn yê ɔ'a bɔ mɪn lva ɔ. Emɔ kɔalaa yê ɔ'a bɔ bé lva ɔ. Yɛ ngan man maan ɔ mmɔ man sɔ, emɔ anún mmie-mɔ yê ɔ'a bɔ bé lva ɔ. ⁶ Sɔanlan sɔ'n nyɔlɛ nɪn anwɔn epinnian'n mɔ emɔ a pinnin yí'n, be mán ɔ lí sɔ. ⁷ Eɪka ati, kɪkaala dɪɛ, emɔ yáci yí nwɔn sa be hyé yí, esɛ be wówula yí anwɔnsɛɛ. Sɛ emɔ a nyɔ man yí sɔ a, yí lva 'ba bɔ yí nwɔn dede yí nwɔn bubu yí. ⁸ Yí sɔ ati, mɪn sɛɛ emɔ ke emɔ yó maan ɔ nwún yí ke emɔ kulo yí. ⁹ Aft, ehɛɛ'n mɔ n gɛɛɛɛ emɔ'n, yí bu y'ɔ le ke, mɪn nwan mɪn 'nɪtan sɛ emɔ di ejɔɛ'n mɔ ngɔ han nɪn asɔ a. ¹⁰ Sɛ sɔanlan kɔn yɔ ɛtɛ, nán emɔ fa yí nwɔn sa ce yí a, mɪn kɔsɔ mɪn fa sɔanlan sɔ nɪn anwɔn sa mɪn ce yí emɔ dunman nun. Ɔ sanlín ke Kilisi a fa yé ɛtɛ'n ɔ'a hye yé. ¹¹ Mɪn yɔ yí sɔ nán *Satan a nɔv man yé sɔ. Ɔ sanlín ke yɛ st m'ɔ wɔ yí ti anún'n.

Pɔɔɔ 'ba kpɔnnɛ Titɪ

¹² Eɪ, mɛɛ mɔ n gɔlɔ Tolowast ke mɪn 'kɔ a bɔ Kilisi anwɔn Ejɔɛkpa'n, yé Mɪn dunman nun, n nyanlɪn junman nɪn anwɔn atɪn kanlanman. Nan kɔsɔ n juli ɛbɛɛ mɔ m'an ndɔ man yé nianman Titɪ'n, mɪn ti anún

secehi mɪn kpa. ¹³ Eɪka ati, n gɔ halt ebɛɛ anianman'n-mɔ yê n gɔli Masedvanɪn mân nun ɔ.

Zozi man ye di kunnunmun

¹⁴ Nan be mán ye lá Nyanmtan asɪ, ɔ sanɪn ke kemɔ ye nɔn Zozi a yɔ kɔn'n, ctan daa ɔ man ye di kunnunmun. Lɪka biala, ɔ nanndɪ yé sɔ ɔ man menian'n-mɔ nwun Kilisi ke anatɪli mɔ yí fanlan'n fa lɪka kɔalaatin ɔ. ¹⁵ Yé tɪ ke anatɪli fanlan mɔ Kilisi a fa a man Nyanmtan ɔ. Ye wɔ ebɛɛ ye man bé mɔ be nanndɪ ngɔan ele atɪn nɪn asɪ'n, ɔ nɔn bé kɔsɔ mɔ b'a stɪn eminlian atɪn nɪn asɪ'n. ¹⁶ Nan bé mɔ be le minlin'n, ɔ tɪ ewue nvan m'ɔ kun sɔanlan y'ɔ le wɔlɔ bé ɔ. Bé mɔ bé kɔsɔ be nanndɪ ngɔan ele atɪn nɪn asɪ'n, like fanlan m'ɔ man be nyan ngɔan, y'ɔ le wɔlɔ bé ɔ. Nwan y'ɔ kɔala sɔ junman'n di ɔ? ¹⁷ Ye tɪ man ke menian nga'n-mɔ mɔ be fa Nyanmtan Anɔvan Ejɔɛ'n be kpɔnnde bé esika'n. Nan yé dɪɛ, kemɔ Nyanmtan yê ɔ'a sɔan yé'n, ye kan yí Nɔvan Ejɔɛ nɪn ananhɔɛ nun wɔ yí nyunnun ke Kilisi ngɔa'n-mɔ kan yí'n.

3

¹ Asɔ eɪka kɔalaa ke ke ye le tu yé nwɔn biekun ɔ? Cɛɛ! Asɔ ye kpɔnnde ke asɔnɪn eɪnɪn-mɔ héɛ yé tɪ kalata be fá be nwán emɔ ke ye tɪ menin kpa, anaan ye bɪsa emɔ ke be héɛ yé tɪ kalata sɔ'n be nwán asɔnɪn eɪnɪn-mɔ ke mmie-mɔ yɔ yí nɪn ɔ? ² Yé tɪ kalata'n mɔ b'a héɛ'n y'ɔ le emɔ. B'a héɛ wɔ yé ahɔnɪn nɪn anun. Menian'n-mɔ kɔalaa kɔala ke be nwun yí, eɛ be kɔala yí kɪnnga. ³ Be nwun yí yuein ke emɔ tɪ ke kalata mɔ Kilisi nanndɪ yé sɔ ɔ'a héɛ ɔ. Be le man lankɪli yê b'a héɛ ɔ, nan be le Tɪastɪvɛ Nyanmtan Wawɛ'n. Eɛɛ

b'a ngele man yí ebue sɔ, nan b'a hele wɔ kulo sɔnanlan ahɔnlɔn nun.

⁴ Anyɔndasue'n m'ɔ nanndɔ Kilisi asɔ ye le yí wɔ Nyanmtan anun'n yí ti y'ɔ man ye le kan sɔ ɔ. ⁵ Yé muonun ye le man anwɔnsɛle ye ngɔala man like fíí yɔ. Nan Nyanmtan y'ɔ man yé anwɔnsɛle maan ye kɔala ye di junman ɔ. ⁶ Yí dein y'ɔ man y'a kaci nythyɛ fɔfɔle nɔn asɔ ngɔa ɔ. Nythyɛ fɔfɔle sɔ'n, ɔ fi man mala'n mɔ b'a hele'n, nan ɔ fi Wawe Nwannzan-nwannzan'n. Mala'n mɔ b'a hele'n man sɔnanlan ati ka nun, nan Wawe Nwannzan-nwannzan'n dɛ, ɔ man be nyan ngɔan.

⁷ Eɔtɔ, *Moyizɔ junman'n m'ɔ lili maan ye nyanlɔn *mala'n, antɔn anunminnyanmɔn wɔ nun. Mala sɔ'n mɔ b'a hele yí ebue'n mɔ b'a se yí ke tabɔa nɔn asɔ'n cɔtɔn menian kɔ ewue nun. Anyunminnyanmɔn'n mɔ Moyizɔ nyanlɔn yí'n, ɔ man Izalayɛ amma'n-mɔ ngɔala man Moyizɔ anyunnun nɔan, ɔ sanlɔn ke antɔn yí nyɔn nɔn anun ta. Nan kɔsɔ anunminnyanmɔn sɔ nɔn abɔsɔ nje man. ⁸ Sɛ anunminnyanmɔn sɔa fitelt mala'n mɔ yí junman'n kun sɔnanlan nɔn anun an, anunminnyanmɔn m'ɔ wɔ Wawe Nwannzan-nwannzan'n junman'n m'ɔ di nɔn anun'n tɔ kpili sɔnman tala sɔ! ⁹ Sɛ anunminnyanmɔn fitelt mala'n junman'n m'ɔ cɔtɔn menian kɔ ewue nun nɔn anun an, anunminnyanmɔn m'ɔ wɔ Wawe Nwannzan-nwannzan'n junman'n m'ɔ man menian'n-mɔ kaci sɛsɛfɔe wɔ Nyanmtan anyunnun'n tɔ kpili sɔnman tala sɔ! ¹⁰ Sɛ ye fa daba anunminnyanmɔn'n ye tɔ ene dɛ nɔn anwɔn an, ye kɔala bɔbɔ ye kan ke daba dɛ'n njinlan man ene dɛ nɔn anwɔn fíí. ¹¹ Nan sɛ like mɔ yí bɔsɔ a nje man'n nyanlɔn anunminnyanmɔn an, anunminnyanmɔn mɔ like m'ɔ le man ayuelɛ'n le yí'n, ɔ tɔ kpili sɔnman tala sɔ.

¹² Kemɔ aft ye le anyɔndasue sɔa'n, yí ti y'ɔ man

ye le nzusuguasɔ ɔ. ¹³ Yé dɛɛ, ye tɪ man kɛ Moyizɪ mɔ anunminnyanmɔn'n m'ɔ kpɛ nun sɪn m'ɔ man yɪ nyɪn nɪn anun ta nɪn ati, ɔ munndun yɪ ti ɛtanlan nán Izalayɛ amma'n-mɔ a nnwun man yɪ nyunnun. ¹⁴ Nan kɔsɔ Izalayɛ amma'n-mɔ ndɪ man ɛjɔlɛ bɔ. ɔ man ɛnɛ, sɛ bɛ yia nán bɛ 'kɪnnga daba nyɪhyɛ kalata nɪn an, bɛ munndun bɛ ti ɛtanlan. Nan sɔanlan m'ɔ nɔn Kilisi bɛ kɔ yɔ kɔn'n, yɪ dɛɛ, ɔ mmunndun man yɪ ti. ¹⁵ ɛnɛ nɔn ɛnɛ, bɛ 'kɪnnga Moyizɪ mala kalata'n-mɔ a, bɛ tɪ kɛ menian mɔ b'a hyɪ bɛ ajɔnlɪn ɔ. ¹⁶ Nan kɛ ɛhɛlɛ ɛjɔlɛ'n kele'n, sɛ sɔanlan kɔn kaci yɪ nyɪn yé Mɪn anwɔn ɛlɔ, ɔ fa yɪ nɔwɔn man yé Mɪn a, yé Mɪn yɪ ɛtanlan'n m'ɔ munndun sɔanlan sɔ nɪn ati'n, ɔ man ɔ tɪ yɪ ɛjɔlɛ nɪn abɔ. ¹⁷ Yé Mɪn mɔ ye lɛ kan yɪ nɔwɔn ɛjɔlɛ ɛwa'n y'ɔ le Wawɛ'n. Lɪka kɔsɔ mɔ yé Mɪn Wawɛ'n wɔ'n, fanwɔndi wɔ ɛbɛlɛ. ¹⁸ Yé kɔalaa mɔ b'a yɪ ɛtanlan'n mɔ munndun yé ti'n, bɛ nwun yé Mɪn anunminnyanmɔn'n yé nɔwɔn. ɔ sanlɪn kɛ ye lɛ kaci ye nɔn yé Mɪn ye yɔ kɔn. ɔ 'wula yé anunminnyanmɔn anɪn ɔ 'wula. Junman'n mɔ yé Mɪn Wawɛ'n di nɪn anɪn.

4

Yé anwɔnsɛlɛ'n fi Nyanmtan ɛlɔ

¹ ɛhɪka ati, kɛmɔ Nyanmtan a nwun yé nɔwɔn anwunnvoe, ɔ'a fa junman sɔ'n ɔ'a wula yé sa nun, ye le nun anwɔnsɛlɛ. ² Nyɔlɛ'n mɔ bɛ yɔ yɪ nɔvɔlɛ nun ɔ nɔn anyunnunguastɛ ninngɛ'n-mɔ, y'a yaci y'a gua. Ye nnaka man menian'n-mɔ, ɛsɛ ye ngaci man Nyanmtan Anɔvan ɛjɔlɛ'n. Ye kan Nyanmtan Anɔvan ɛjɔlɛ'n yuein, ye man menian'n-mɔ nwun yɪ kɛ ye kpɪn ye tɪ yɪ'n wɔ Nyanmtan anyunnun. ³ Nan sɛ ɛjɔlɛkpa'n mɔ ye bɔ ye kele menian'n-mɔ tɪ man yuein an, anɪn ɔ tɪ man

yuein man bé mɔ be le minlin'n-mɔ. ⁴ BE nne man Ejolekpa'n be nni man, ɔ sanlɛn ke Abɔnsanmɔn m'ɔ ti mân ehi anun mɔntan nɛn a hyi bé ajɔnlɛn'n. ɔ man be nnwun man Ejolekpa nɛn anun anunminnyanmɔn'n m'ɔ ti ke kanlannɛ'n m'ɔ fi Kilisi m'ɔ ti Nyanmtan nvoninnin'n. ⁵ Nán yé muonun yé nwɔn ejole yê ye kan ɔ. Nan Zozi Kilisi m'ɔ ti Mɔntan nɛn anwɔn ejole yê ye bɔ ye kele menian'n-mɔ ɔ. Zozi dunman nun ye kan ke ye ti emɔ ngɔa. ⁶ ɔ sanlɛn ke, Nyanmtan m'ɔ hanlɛn ke: “Man kanlannɛ'n tá wɔ awosin nɛn afian!” Nyanmtan kɔnmgba'n y'ɔ le man kanlannɛ'n ta wɔ yé ahɔnlɛn'n-mɔ anun ɔ. Kanlannɛ sɔ'n man ye nwun yí ke Nyanmtan anunminnyanmɔn'n le ta wɔ Kilisi anyɛn nɛn anun.

⁷ Nan yé mɔ b'a fa wawɛ nun anwɔndɛ sɔ'n b'a wula yé sa nun'n, ye ti ke bua. ɔ ti sɔ maan be nwun yí yuein ke tunmin kpili sɔ'n fi man yé elɔ, nan ɔ fi Nyanmtan elɔ. ⁸ YE wɔ emian ngacile dɔɔn anun, nan kɔsɔ ye telɛ man. YE wɔ alɔabɔ nun nan kɔsɔ yé nwɔn bubuli man yé. ⁹ BE kele yé ahɔlɔwa, nan kɔsɔ Nyanmtan jin yé nzin. B'a fin yé astɛ, nan kɔsɔ be bɔlɛ man yé bɔsɔ. ¹⁰ KE mɔ be heleɛ Zozi ahɔlɔwa be hunlin yí'n, yí sɔ ati yê be kele yé ahɔlɔwa ctan daa, nan yí ngɔan'n kɔsɔ a wɔlɔ yé nun ɔ man yé anwɔnsɛɛ. ¹¹ Yé astanlan nɛn anun, ctan daa ewue fɔfɔan yé ɔ fi Zozi mɔ ye sɔ yí'n dunman nun, nan Zozi ngɔan nɛn a wɔlɔ yé ewue anwɔnnaan nɛn anun ɔ man yé anwɔnsɛɛ. ¹² Yí sɔ ati, yé dɛɛ, ewue fɔfɔan yé, nan emɔ dɛɛ, emɔ le ngɔan.

¹³ B'a hele wɔ ehɛɛ Ejole nɛn anun ke: “N nelɛ n nili, yí ti y'ɔ man n ganlɛn ɔ.” Yê kɔsɔ ɔ nanndɛ dedi kɔnmgba'n mɔ ye le yí nɛn asɔ, yí ti y'ɔ man ye kan ɔ. ¹⁴ YE sɛ yí fɔ́ún ke Nyanmtan m'ɔ manlɛn yé Mɛn Zozi

fi ewue nun tinngelɩ'n, ɔ 'ba man yé kɩsɩ yɛ fi ewue nun yɛ tinngɛ yɛ nɩn ɛmɔ yɛ fite yí nyunnun. ¹⁵ ɛmɔ dunman nun ati yê yɛ lɛ nwun yalɛ ɛhɩ maan Nyanmtan nwun menian dɔʊn anwɔn anwunnvoe, bɛ da yí ast bɛ wula yí anunminnyanmɔn.

Yɛ tánlan wɔ dedi nɩn anun

¹⁶ ɛhɩka ati, yé nwɔn mmubu man yé. Sɛ bɔbɔ yé sɔanlan baka'n sɛct a, yé wawɛ'n kaci fufɔlɛ ctan daa. ¹⁷ Yalɛ kaan ɛhɩ mɔ yɛ lɛ nwun yí ɛnɛ mɔ ɔ 'ba sɩn'n, ɔ 'man yɛ nyan anunminnyanmɔn m'ɔ le man ayuelɛ. Anunminnyanmɔn sɔ'n kpili m'ɔ tɩ'n, ɔ tala ɛfɛ ɛhɩ mɔ yɛ lɛ fɛ'n. ¹⁸ ɔ sanlɩn kɛ nán ninngɛ mɔ bɛ nwun yí bɛ nyɩnsɔ'n yê yé ti wɔ sɩ ɔ, nan nunhan mɔ bɛ nnwun man yí bɛ nyɩnsɔ'n, mɔ b'a fa b'a sie yé nyanmtansɩ ɛlɔ'n yê yé ti wɔ sɩ ɔ. Aft ninngɛ'n mɔ bɛ nwun yí bɛ nyɩnsɔ'n, bɛ bɩsɩ njɛ man. Nan nunhan mɔ bɛ nnwun man yí bɛ nyɩnsɔ'n, ɔ le man ɛsɛctɛ. Bɛ wɔ ɛbɛlɛ ctan daa.

5

¹ ɛhɩ, yɛ sɩ yí fɔʊn kɛ yé nwɔnnaan ɛhɩ m'ɔ tɩ kɛ ast ɛwa sua'n, sɛ ɔ sɛct bɔbɔ a, Nyanmtan a sesie sua anwunno ɛlɔ ɔ'a man yé. ɔ tɩ sua mɔ yí muonun ɔ'a si, m'ɔ nzɛct man lé ɔ. ² Anwɔnnaan ɛhɩ mɔ yɛ le yí'n lɛ man yɛ kpɩnlɩn. ɔ sanlɩn kɛ yɛ kulo kɛ yé sa kan anwunno ɛlɔ sua dɩɛ'n. ³ Aft, mɛlɛ mɔ yɛ 'wɩsɩ sua sɔ nɩn anun'n, yɛ 'nyan anwɔnnaan fufɔlɛ. ⁴ ɔ tɩ ananhɔlɛ, mɛlɛ mɔ yɛ tɛ le astɛ nɩn asɩ ɛwa anwɔnnaan'n, yɛ le ɛkpɩnlɩtan kɛ sɔanlan mɔ ninngɛ lɛ bu yí kɔmɩn ɔ. Nán kɛ yɛ kpɩnnɛ kɛ yɛ yaci ast ɛwa anwɔnnaan'n mɔ yɛ le yí'n yɛ tɩ ɔ, nan yɛ kulo kɛ yɛ nyan nyanmtansɩ dɩɛ'n. Yí dɩɛ antɩ ngɔan

anwɔnnaan'n di kunnunmun ewue anwɔnnaan nɛn asɔ. ⁵Nyanmtan muonun y'ɔ helet yɛ kɛ ctan bie ye 'ba kaci sɔ ɔ. ɛsɛ yɪ yɛ ɔ'a fa yɪ Wawɛ'n m'ɔ di ninngɛ sɔ'n-mɔ anun ajinlanmun'n ɔ'a man yɛ ɔ.

⁶ɛhɪka ati, ye le anwɔnsɛɛ ctan daa. Ye sɪ kɛ kɛmɔ ye tɛ le anwɔnnaan ɛhɪ'n, ye wɔ yɛ Mɪn awulo nɛn anwɔn mɔa. ⁷Yɛ nnwun man yɪ, nan kɔsɔ ye nanndɪ wɔ dedi nun. ⁸Ye le anwɔnsɛɛ kpa ɛsɛ ye kulo kɛ ye yaci anwɔnnaan ɛhɪ ye tɔ, nán ye tanlan wɔ yɛ Mɪn anwɔn ɛbɛɛ. ⁹ɛhɪka ati, m'ɔ wɔ yɛ ajɔnɪn nun'n y'ɔ le kɛ sɛ ye tɛ le anwɔnnaan ɛhɪ o, sɛ ye yaci anwɔnnaan ɛhɪ ye tɔ o, like m'ɔ sɔ yɛ Mɪn anyɪn'n y'ɔ di kɛ ye kpɔnndɛ ɔ. ¹⁰Aft yɛ kwalaa ye 'ba fite Kilisi anyunnun ɔ bua yɛ ndɛɛ. Sɔanlan kɔn biala junman'n m'ɔ nanndɪ astɛ nɛn asɔ ɛwa m'ɔ lili'n, ɔ 'nyan yɪ nwɔn ahatus.

Kilisi a sesie yɛ nɔn Nyanmtan yɛ afian

¹¹Yɛ nyɪn sɔ Nyanmtan kpa. Yɪ sɔ ati yɛ ye di Nyanmtan junman'n sɛɛ kpa ye man menian de Zozi di ɔ. Nyanmtan sɪ yɛ kpa bɔkɔɔ, yɛ mɪn de mɪn di kɛ ɛmɔ kɔsɔ akunnun ɛɔ ɛmɔ sɪ mɪn. ¹²Yɛ muonun ye nva man yɛ nwɔn ye ngele man ɛmɔ kɔn. Nan ye le man atɪn maan ɛmɔ di yɛ nwɔn fɛ. Yɪ dɪɛ, anɪn bɛ mɔ anwɔnnaan sɔ like'n mɔ bɛ nwun yɪ'n yɛ bɛ fa bɛ tu bɛ nɔan nun, nan nán nunhan'n m'ɔ wɔ bɛ ahɔnɪn nɛn anun'n, anɪn ɛmɔ nyan atɪn bɛ totua bɛ sɔ. ¹³Sɛ menian mmie-mɔ kan kɛ yɛ ti nɔn man ɛbɛɛ a, ɔ ti Nyanmtan ɛjɔɛ. Sɛ kɔsɔ bɛ kan kɛ yɛ ti wɔ ɛbɛɛ a, anɪn yɛ ti wɔ ɛbɛɛ man ɛmɔ. ¹⁴Aft ehulo'n mɔ Kilisi kulo yɛ'n tɪ kpili sɔnman. Kɛmɔ ye sɪ kɛ Kilisi a wu yɛ kwalaa yɛ dunman nun'n, ɔ tɪ kɛ yɛ kwalaa y'a wu. ¹⁵Kilisi a wu a man menian'n-mɔ kwalatin maan bɛ mɔ bɛ tɪ ast'n

nni man be ti anwɔn kún, nan be bu bé mân'n be man sɔanlan'n mɔ bé dunman nun ɔ'a wu ɔ'a tinnge'n.

¹⁶ Eɬka ati, ɔ fi ene, ye mmua man sɔanlan fí anwɔnnaan sɔ ndee kún. Se bɔbɔ daba ye bualɩ Kilisi anwɔnnaan sɔ ndee a, sian die, ɔ ti man sɔ kún. ¹⁷ ɔ sanlɩn ke se sɔanlan kún nɔn Kilisi be yɔ kún an, anɩn ɔ'a kaci abɔdie fufɔle. Yí abalabɔ daba nɩn abɔ a gua. ɔ'a bɔ abalabɔ fufɔle abɔ. ¹⁸ Eɬ kwalaa fi Nyanmtan mɔ ɔ'a nanndɩ Kilisi sɔ ɔ'a sesie yé nɔn yí yé afian'n. Eɛe ɔ'a fa menian nɔn yí afian esesie junman'n ɔ'a wula yé sa nun. ¹⁹ ɔ sanlɩn ke Nyanmtan nanndɩlɩ Kilisi sɔ, ɔ sesielɩ yí muonun ɔ nɔn menian'n-mɔ kwalaa afian, ɔ'a nɩtan man bé ete'n mɔ be yɔlɩ nɩn anwɔn. Afian esesie junman sɔ'n, ɔ'a fa ɔ'a wula yé nɔan ke ye hán yí nɔwɔn ejɔle ye héle menian'n-mɔ.

²⁰ Eɬka ati, ejɔle'n mɔ ye kan'n, Kilisi muonun yê ɔ'a sɔan yé ke yí mmɔfɔe maan ye kan ɔ. ɔ ti ke Nyanmtan muonun nanndɩ yé sɔ y'ɔ le kan ejɔle sɔ'n kele emɔ ɔ. Ye 'sele emɔ kpa ke, Kilisi dunman nun, emɔ mán be nɔn Nyanmtan bé afian sé! ²¹ Kilisi mɔ ɔ'a nyɔ man ete fí'ɩn, yé dunman nun, Nyanmtan a fa yé ete'n-mɔ kwalaa a sɔa yí, ɔ'a man Kilisi a yɔ etefɔe nán y'a hɔala y'a kaci seseɔfɔe wɔ Nyanmtan anyunnun.

6

¹ Eɬka ati, yé mɔ ye di Nyanmtan junman'n, ye le sele emɔ kpa ke anwunnvoe'n mɔ Nyanmtan a nwun emɔ'n, nán be man yí anwunnvoe enwuan sɔ'n yɔ mgban.

² Eɬele ejɔle nɩn anun, Nyanmtan nwan:

Mɔ mɛle kpa'n juli'n,

n dieɩ wó sunfɛle'n.

Mɔ bé ti ele ctan'n juli'n,

m malɩ n nelɩ wó ti.

εμο νίαν, μελε kpa'n m'ɔ di ke εμο σο Nyanmtan nun'n yê ye wɔ nun εwa ενε ntn ɔ. Bέ ti ele ctan'n, y'ɔ le ενε.

³ YE ngulo man ke sɔanlan fíi kan yé junman ntn anwɔn ejɔle ετε. Ehtka ati, ye nyɔ man like fíi m'ɔ kɔala ke ɔ tɔnndɔn sɔanlan aja nun ɔ. ⁴ Nan like biala anun, ye man be nwun yí ke ye ti Nyanmtan ngɔa. Yale nun o, ehian nun o, ahunnun ndtite nun o, ye si abɔtale kpa. ⁵ BE bilalɔ yé dede be tɔlt yé fiadɔ. Menian'n-mɔ jasɔlt yé kɔmtɔn anun, ye lili junman sele kpa. Y'a nnyan man atɔn y'a nna man ese ye bualɔ ye lalɔ. ⁶ YE st like m'ɔ ti ananhɔle'n, ye si abɔtale, yé ti anun ti kpa, ese Wawe Nwannzan-nwannzan'n man ye kulo ehɔnlɔn-mɔ ananhɔle nun. ⁷ ESE Nyanmtan tunmin nun, ye bɔ ananhɔle ejɔlekpa'n ye kele menian'n-mɔ. Sese eyɔle'n y'ɔ ti yé kɔan ninngε mɔ ye fa ye kɔn ese ye fa ye sisa yé nwɔn ɔ. ⁸ Ctan bie a, be wula yé anunminnyanmɔn, ctan bie kɔsɔ a, be gua yé nyunnun ast. Ctan bie a, be kan yé nwɔn ejɔle ετε, ctan bie kɔsɔ a, be kan yé nwɔn ejɔle kpa. BE bu yé ke ye ti atofɔε, nan kɔsɔ ananhɔle yê ye kan ɔ. ⁹ BE yɔ ke be nzi man yé, kɔsɔ antɔn bé kɔalaa be st yé kpa. BE bu ke y'a wu a yue, nan kɔsɔ, ye te ti ast. BE kele yé ahɔlɔwa kpa, nan kɔsɔ be ngun man yé. ¹⁰ BE bɔ yé lɔa nan kɔsɔ ye di fe ctan daa. YE ti ehianfɔε, nan kɔsɔ ye man menian dɔɔn nyan bé nwɔn. BE bu ke ye le man like fíi nan kɔsɔ ye le ninngε'n kɔalaatin.

¹¹ Anianman Kolnti amma, y'a han ejɔle'n kɔalaa yuein y'a hele εμο. Y'a hulo εμο kpili sɔnman. ¹² Y'a yt yé kunnun y'a hele εμο maan εμο a nwun yí ke ye kulo εμο, nan εμο lɔlt yê b'a ngulo man yé ɔ. ¹³ Ehtka ati, kεmo εμο ti ke mín mma'n, mtɔn kan mtɔn kele εμο

ke emo fá yé be wúla bé kunnun, emo húlo yé kpa ke ye kulo emo'n.

Nán be nun bé mo be nne man Kilisi

be nni man'n tu nun

¹⁴ Bé mo be nne man Kilisi be nni man'n, emo nun bé n'ɔ tu nun. Be ti man menian m'ɔ fata ke emo nun bé tu nun ɔ. Asu sese eyɔle'n ɔ nun ete eyɔle'n ti kun ɔ? Anaan awosin'n nun jawe'n ti kun ɔ? ¹⁵ Asu Kilisi kɔala ke ɔ nun Abɔnsanmɔn bé nvan se bé nwɔn ɔ? Svanlan m'ɔ de Kilisi di'n, ɔ nun m'ɔ nne man Kilisi nni man'n, asu bé ajɔnlɔn kɔala ke ɔ yɔ kun ɔ? ¹⁶ Asu Nyanmtan asɔntɔn sua'n nun amvan'n-mo di anvannze ɔ? Afɔ ye ti Tɔasɔfɔe Nyanmtan nɔn asɔntɔn sua ke yí muonun ɔ fa kan'n. Yí nwan:

Mɔn 'tanlan bé afian, mɔn nun bé ye san nun,

mɔn 'kaci bé Nyanmtan,

bé kɔsu be 'kaci mɔn menian.

¹⁷ Eɔka ati, yé Mɔn le kan ke:

Emo jásu bé nwɔn ebele,

nán be fa bé nwɔn be mantan bé.

Nán be fa bé sa be kan like m'ɔ ti efian fíí,

nan mɔn kɔsu mɔn 'de emo.

¹⁸ Mɔn 'kaci emo ast

yê emo kɔsu 'kaci mɔn mma

mmelenzua nun mmalasua.

Yé Mɔn m'ɔ ti Tunminfɔe Nyanmtan Kpili'n, ejɔle m'ɔ le kan nɔn antɔn.

7

¹ Ehulo mma, ke mo yé ti yê Nyanmtan a bɔ anɔhuba sɔ'n-mo'n, ye yáci like biala mo ye yɔ a, ɔ gua anwɔnnaan'n nun wawe nɔn anwɔn efian'n ye gúa. Nán ye súlo Nyanmtan ye bó mɔndɔnlɔn kpa ye tánlan wɔ anwɔntɔe nun.

Polu fe elie'n

² Emɔ fá yé be wúla bé kunnun! ɔ sanlɛn ke y'a nni sɔanlan fíí anwɔn ejɔle ete, y'a mman man sɔanlan fíí a ndɔ man ete nun, ese y'a nzisi sɔanlan fíí. ³ Nán ke mɛn kan sɔ mɛn bu emɔ fɔɔ ɔ. Nan n nili mɔa n zeli ke emɔ anwɔn cian yé sɔnman. Yí ti, se emɔ 'cɛn o, se emɔ 'wu o, ye nɔn emɔ. ⁴ Mɛn si emɔ ati anun kpa, ese mɛn di emɔ anwɔn fe kpa. Yé yale biala anun, mɛn lɔa cɛcɛ mɛn nwɔn kpa mɛn di fe maan ɔ bu sɔ.

⁵ Afɛ mɔ ye hɔli juli Masedɔanɛn mán nun elɔ'n, y'a nnyan man alaje sin kaan sɔa. Ye 'kaci ewa, efe, ye 'sɛn ewa, efe. Mmie-mɔ nɔn ye la mannzɔan sɔ, yé kunnun tɛti yé. ⁶ Nan Nyanmɛtan m'ɔ cɛcɛ alɔabɔfɔbe lɔa'n, ɔ manlɛn Titɛ ewale'n cɛcɛlɛ yé lɔa. ⁷ Ese nán ke Titɛ ewale nɛn alay'ɔ cɛcɛlɛ yé lɔa ɔ, nan ɔ'a han ɔ'a hele yé ke emɔ alɔa dɔ mɛn sɔnman, emɔ di mɛn nwɔn yale, ese emɔ kulo ke be bɔka mɛn. Ejɔle sɔ nɛn a man fe elie a hun mɛn kpili kpa.

⁸ Se bɔbɔ kalata'n mɔ n gɛlɛlɛ emɔ nɛn a bɔ emɔ alɔa a, mɛn nni man yí nwɔn yale. Se bɔbɔ n nili yí nwɔn yale mɛle mɔ n nwunlin ke mɛn kalata nɛn a bɔ emɔ alɔa'n, ⁹ dɔe ehɛka asɔ, mɛn di yí nwɔn fe, nán emɔ alɔa mɔ ɔ'a bɔ nɛn ati ɔ, nan emɔ abalabɔ'n mɔ emɔ kaci yí nɛn ati ɔ. Emɔ alɔabɔ sɔ nɛn anun, emɔ a kaci bé nzin b'a si ete'n b'a yɔ mɔ Nyanmɛtan kulo. ɔ man mɔ ye yɔli nɛn a nyɔ man emɔ ete. ¹⁰ ɔ sanlɛn ke alɔabɔ'n m'ɔ fi Nyanmɛtan elɔ'n, ɔ man sɔanlan nwun yí ete'n ɔ yaci gua ɔ fa yí nwɔn man Nyanmɛtan ɔ nyan ngban. Alɔabɔ sɔ'n dɛ, ɔ man be nni man yale mgban. Nan mán nɛn anun alɔabɔ dɛ'n, ɔ man be wu. ¹¹ Alɔabɔ'n mɔ Nyanmɛtan man ɔ hanlɛn emɔ'n, emɔ nɛn junman mɔ ɔ'a li wɔ emɔ asɛtanlan nɛn anun'n! Junman kpili kpa

o! o sanlɪn kɛ ɛmɔ a nwun bɛ anyunnunguaste'n, ɛmɔ a sulo yɪ nzin, ɛmɔ a tu bɛ nɔan asɪ. ɛmɔ alba a lo mɪn sɔnman bɛ kulo kɛ bɛ nwun mɪn nwɔn. ɛmɔ anwɔn lɛ jue bɛ bɛ kulo kɛ bɛ pinnin sɔanlan'n m'ɔ yɔlt nyɔltɛ ɛtɛ'n sɛlɛ kpa. ɛmɔ a hele maan b'a nwun yɪ wɔ ɛmɔ abalabɔ'n kɔalaa anun kɛ nyɔltɛ ɛtɛ sɔ'n, ɛmɔ anwɔn nɔn man nun.

¹² ɛhɪka, sɛ m'an hɛlɛ ɛmɔ a, nán sɔanlan'n m'ɔ yɔlt ɛtɛ sɔ'n, anaan sɔanlan'n mɔ bɛ yɔlt yɪ ɛtɛ nɪn ati o. Nan mɪn kulo kɛ ɛmɔ afian elɔ, yɛ nwɔn'n m'ɔ cian ɛmɔ o nɔn ehulo mɔ ɛmɔ kulo yɛ'n, ɛmɔ kele yɪ yuein wɔ Nyanmtan anyunnun. Yɪ ti yɛ n gɛlɛlt ɛmɔ o. ¹³ Nan mɔ ɛmɔ a yɔ'n, o'a man yɛ lɔa a cɪtɪ yɛ nwɔn. Yɛ lɔa cɪtɪlt yɛ nwɔn, nan mɔ anianman Titɪ fi ɛmɔ elɔ o walɪ'n, kɛ ɛmɔ kɔalaa kpɪnlɪn sɔlt yɪ nun'n, o'a man fɛ elie kpili kpa biekun a hun yɛ. ¹⁴ Aftɪ, n valɪ ɛmɔ n duli mɪn nɔan nun n gɛlɛlt Titɪ, yɛ ɛmɔ kɔsɔ a man anyunnunguaste a ngan man mɪn. Nan kɛmɔ cɪan daa ananhɔlɛ yɛ yɛ kan yɛ kele ɛmɔ'n, mɪn nɔan nun etue mɔ n duli n gɛlɛlt Titɪ wɔ ɛmɔ dunman nun'n, yɪ kɔsɔ o'a nwun yɪ ananhɔlɛ. ¹⁵ Yɪ muonun, sɛ yɪ ti kpɪn anyɪnnɔɔ kpili'n mɔ ɛmɔ manlɪn yɪ nɪn asɔ, o nɔn kɛ ɛmɔ kpɪnlɪn bɛ lɛ anwɔnwɔsɔɛ nɔn esulo bɛ sɔlt yɪ nun'n, ɛmɔ anwɔn fɛ dɪɛ mɔ o di'n, o tala sɔ. ¹⁶ M'an li fɛ kɛ like kɔalaa anun, mɪn kɔala kɛ mɪn susu mɪn ti mɪn gua ɛmɔ asɔ.

8

ɛmɔ mán bɛ sa lú

¹ Anianman-mɔ, junman mɔ Nyanmtan Kpili lili wɔ Masedɔanɪn mân nun asɔntɪn'n-mɔ anun'n, yɛ kulo kɛ yɛ kan yɛ kele ɛmɔ. ² Yale m'ɔ hanlɪn elɔ asɔntɪn mma'n-mɔ'n, o tɪ man nzɛmɪndɛ. Nan kɔsɔ bɛ nyanlɪn

fe elie kpili kpa bé ehian kpili ntn anun, be manltn bé sa luti o buti su. ³ Ananhole ti kpa, be yiti bé kunnun, mo be kvala yi man'n, be manltn. Be manltn dede o talali su. ⁴ Be seleti ye be bututi ye kpa ke be 'titi esika maan be fa ko buka Nyanmtan menian'n-mo mo be wo Zude man ntn anun'n. ⁵ Be yoti m'o tala mo ye jutilnln'n. Afi, be lili mba be fali bé nwun be manltn ye Mtn. Nan afti, o nanndi Nyanmtan ehulo ntn asu, b'a fa bé nwun b'a man ye kusu. ⁶ Ehtika ati, ahunnunye junman'n mo titi bolu yi bu emo afian elon, y'a sele yi ke o ho tu emo o li junman so'n gu yi bu. ⁷ Emo a nyan bé nwun wo ninng'e'n kvalaa anun. O sanltn ke emo le dedi, emo si Nyanmtan ninng'e'n-mo, emo si jujo, emo le anwunndele wo like biala anun, ese emo kulo ye kpa. O man ahunnunye eyole eht anun, emo man be nwun emo.

⁸ Nan ke mutn tinndin emo ke emo yo o. Nan mutn kan ehunln-mo anwunndele die ntn anwun ejole mutn kele emo maan emo nwun yi ke emo ehulo'n kpiti ti yi'n. ⁹ O sanltn ke emo si anwunvoe'n mo ye Mtn Zozi Kilisi nwunlin ye'n. Yi mo antn o ti anyanbenwun swanlan'n, emo dunman nun, o yoti yi nwun ehianfue o'a man emo a nyan bé nwun.

¹⁰ Min die mo m'an jutiln mo mutn kan mutn kele emo'n yo le ke, junman'n mo afue ehunln emo bolu yi bu'n, emo man bé sa tu yi. O sanltn ke emo ye emo lili mba be bolu yi bu o, ese emo ye emo sili bé hue ke be 'di o. ¹¹ Yi ti, kikaala die, emo man bé sa tu yi be li be man o yue. Emo nian mo bé sa tu'n, be nyan anwunndele be li junman so'n ke emo sili bé hue ke be 'di'n. ¹² O sanltn ke like mo be yi bé kunnun be man'n, se bobo o ti kaan se, Nyanmtan di yi nwun fe o so nun

kanlanman. Ɔ nze man sʋanlan ke like m'ɔ le man yí'n, Ɔ fá mán yí.

¹³ B'a nze man ke emɔ fá bé nwɔn ninng'e'n-mɔ kwalaa be mán menian nán emɔ lí ehian, nan emɔ yó maan bé ninng'e'n-mɔ kwalaa lí sʋ kpɛ-kpɛ. ¹⁴ Kikaala emɔ le ninng'e dɔɔn, Ɔ se ke emɔ fá bie be búá bé mɔ bé sa a mian'n. Yí dɛ, se cɛan bie emɔ kʋsʋ asa mian an, anɛn be kwalaa be ti emɔ nyanman nun. Se emɔ yɔ yí sɔ a, anɛn yí kwalaa a li sʋ. ¹⁵ Afɛ, ehɛɛ ɛjɔɛ'n le kele ke:

M'ɔ hohuanɛn dɔɔn anɔan'n,
 Ɔ'a nnyan man mʋbʋsʋɛ,
 yê m'ɔ hohuanɛn kaan bie anɔan'n,
 yí kʋsʋ Ɔ mmian man like fíí anwɔn.

Titɛ nɔn yí manngʋn'n-mɔ

¹⁶ Yɛ 'da Nyanmtan Kpili ast. Ɔ'a yɔ Ɔ'a man emɔ anwɔn ɛjɔɛ a hian Titɛ kpa ke emɔ anwɔn ɛjɔɛ cian yé'n. ¹⁷ Yé nwan Ɔ hɔ emɔ anwɔn ɛɔ. Ɔ kɔ le kɔ tʋ nun. Ɔ le anwɔnndɛɛ kpa yí muonun Ɔ kɔ si yí hue ke Ɔ 'kɔ emɔ anwɔn ɛɔ. ¹⁸ Yɛ le sʋan yí nɔn anianman kʋn. Anianman sɔ'n, ɛjɔɛkpa junman'n m'ɔ di'n dunman nun, asɔnɛn mma'n-mɔ kwalaaatin yɛ yí ayɛ. ¹⁹ Ɔ ti sʋanlan mɔ asɔnɛn'n-mɔ kwalaaatin a yɛ yí ke yé atɛn etue nɛn anun, Ɔ hɔ sóman yé. Ɔ mán yɛ fá ahunnunye like sɔ'n yɛ hɔ wúla yé Mɛn anunminnyanmɔn maan be nwún yí ke yɛ kulo ke yɛ bʋka ehɛnɛn-mɔ. ²⁰ Yɛ le yɔ sɔ, nán sʋanlan fíí a ngan man yé nwɔn ɛjɔɛ ɛtɛ wɔ esika kpili sɔ'n mɔ b'a fa b'a man yé ke yɛ fá yɛ hɔ nɛn anwɔn. ²¹ Nyanmtan nɔn menian'n-mɔ anyunnun, like m'ɔ ti kpa'n yê yɛ bɔ mɔndɛnɛn yɛ yɔ ɔ.

²² Yɛ le sʋan bé nɔn yé nianman'n. Atɛn ngacile dɔɔn asɔ, y'a sɔ yí y'a nɛn. Y'a nwun yí ke Ɔ ti sʋanlan mɔ cɛan daa Ɔ le anwɔnndɛɛ Ɔ. Nan sian anwɔnndɛɛ'n m'ɔ

le yí'n, ɔ bu sv. Afi, ɔ de emɔ di kpili sunman. ²³ Titɔ dɛ, ɔ tɔ mɔ́n manngɔn. Mɔn nɔn yí y'ɔ di junman ye man emɔ ɔ. Nan anianman eɔnɔn-mɔ mɔ be le kɔ a soman yí'n, bé dɛ asɔnɔn'n-mɔ yê b'a yɔ bé ɔ. Be di junman be wula Kilisi anunminnyanmɔn. ²⁴ Yí ti, emɔ héle bé maan be nwún yí ke emɔ kulo bé sakpa. Yí dɛ antɔn asɔnɔn mma'n-mɔ tɔ yí bu ke ye nva man emɔ ye ndu man yé nvan nun mgban.

9

Ahunnunye like'n yê Nyanmtan kulo ɔ

¹ M'ɔ tɔ de mmɔva'n mɔ be 'fa be kɔ man Nyanmtan menian'n-mɔ mɔ be wɔ Zude mân nɔn anun'n, ɔ tɔ man tɔnɔnɔn fíí ke n géle emɔ eɔn anwɔn kalata. ² ɔ sanɔn ke mɔn sɔ ke emɔ a si bé hue, ɔ man m'an fa emɔ m'an tu mɔ́n nvan nun wɔ Masedɔantɔn asɔnɔn mma'n-mɔ anyunnun. M'an han m'an hele bé ke: “Anianman'n-mɔ mɔ be wɔ Akayi mân nɔn anun elɔ'n, sunmin afɔe eɔnɔn angɔnmɔn yê be bɔbɔalt bé nwɔn be sielt ɔ.” Emɔ anwɔnndele'n y'ɔ wowulalt bé dɔn bé anwɔnsɛle ɔ. ³ Eɔnka ati, mɔn sɔn anianman eɔn-mɔ emɔ anwɔn elɔ. Yí dɛ antɔn, ayɛ'n mɔ y'a yɔ emɔ wɔ mmɔva sɔ nɔn anwɔn nɔn a nyɔ man mgban. Nan ke m gbɔnɔn n ganɔn yí'n, mɔn kulo ke emɔ bɔbɔa bé nwɔn be sie sakpa. ⁴ Afi, sɛ emɔ a mmɔbɔa man bé nwɔn b'a nzie man, nan sɛ Masedɔantɔn amma'n-mɔ b'a soman mɔ́n emɔ anwɔn elɔ a, ɔ 'yɔ anyunnunguaste ɔ man yé. Nan kɔsɔ emɔ anyunnunguaste dɛ mɔ ɔ 'kan emɔ'n 'bu sv. ⁵ Eɔnka ati, m'an nɔn dede a, antɔn ɔ tɔ kpa ke m mán anianman eɔn-mɔ lí mɔa mɔ́n nyunnun emɔ anwɔn elɔ. Yí dɛ antɔn, ahunnunye acɛdɛ'n mɔ emɔ hanɔn ke be 'man'n, anianman eɔn-mɔ kokuan yí nvan be sie.

Afi m̄n ngulo man ke m̄n t̄v em̄o el̄o a, ɔ yɔ kana. Nan m̄n kulo ke ɔ yɔ ahunnunye acediɛ.

⁶ Em̄o ati káci ke s̄vanlan m̄o ɔ'a nnua man d̄ɔɔn'n, ɔ ndi man d̄ɔɔn. Nan s̄vanlan m̄'ɔ kɔ lua d̄ɔɔn'n, ɔ 'ti d̄ɔɔn. ⁷ Ehīka ati, m̄o em̄o anun k̄n biala a fua ke ɔ 'man'n, ɔ mán. N'ɔ di yí nw̄n yalɛ, esɛ n'ɔ bu yí ke bɛ lɛ tinndin yí. ɔ sanl̄n ke s̄vanlan m̄'ɔ yí yí kunnun ɔ man'n yê Nyanm̄tan kulo yí ej̄ɔlɛ ɔ. ⁸ Afi, Nyanm̄tan le tunmin ɔ k̄vala ke ɔ man nyila ngacile'n k̄valaa kan em̄o. ɔ k̄vala ke ɔ man em̄o nyan ninngɛ'n k̄valaa m̄o cian'n ctan daa. Esɛ ɔ k̄vala ke ɔ man em̄o nyan yí ɔ bu s̄v maan em̄o fa bɛ yɔ nyɔlɛ mgbakpa'n k̄valaatin ⁹ ke ehele ej̄ɔlɛ'n kan yí'n. Yí nwan:

ɔ'a hye ninngɛ d̄ɔɔn kpa

ɔ'a man ehianf̄ɔɔɛ'n-m̄o.

Yí ahunnunye'n le man eyue.

Menian d̄ɔɔn 'ba nwun Nyanm̄tan anw̄n ye

¹⁰ Nyanm̄tan m̄'ɔ man kulo s̄vanlan like maan ɔ dua ɔ nyan alɛ di'n, ɔ 'ba fa ninngɛ'n k̄valaa m̄o em̄o a mian yí nw̄n'n man em̄o, ɔ 'man ɔ fifi ɔ su mma d̄ɔɔn kpa. ɔ 'man em̄o ahunnunye'n k̄s̄s̄ su mma d̄ɔɔn kpa. ¹¹ ɔ 'man em̄o nyan bɛ nw̄n mɛlɛ biala maan em̄o k̄s̄s̄ yɔ ahunnunye ctan daa. ɔ nanndi yé s̄v, esika'n m̄o em̄o 'ba yiyi maan yɛ fa yɛ kɔ'n, bɛ m̄o bɛ sa 'ba han yí'n, bɛ 'ba la Nyanm̄tan asti kpa. ¹² ɔ sanl̄n ke like s̄ɔ'n m̄o em̄o 'ba yɔ'n, nán Nyanm̄tan menian n̄n ala y'ɔ 'ba b̄ba bɛ ɔ, nan esɛ ɔ 'ba man menian d̄ɔɔn nwun Nyanm̄tan anw̄n ye. ¹³ Em̄o ahunnunye like eȳɔlɛ s̄ɔ'n 'ba man bɛ nwun yí ke em̄o k̄p̄n ti yí'n. Menian d̄ɔɔn 'ba wula Nyanm̄tan anunminnyanm̄n. ɔ sanl̄n ke ahunnunye ninngɛ s̄ɔ'n-m̄o m̄o em̄o 'ba fa b̄ba bɛ n̄n ehīn̄n-m̄o k̄valaatin'n, ɔ kele ke em̄o de Kilisi Ej̄ɔlɛkpa'n bɛ di bɛ

man yí anyɔnnɔ. ¹⁴ BÉ kɔsɔ, bɛ 'sɛɛ Nyanmtan bɛ man ɛmɔ. Bɛ 'fa ɛmɔ bɛ wula bɛ kunnun, ɔ fi nyila dɔɔn mɔ Nyanmtan a yeyila ɛmɔ'n. ¹⁵ Yɛ lá Nyanmtan asti. ɔ sanlɔn kɛ aɛɛɔɛ'n mɔ yí muonun ɔ'a fa ɔ'a hye yé'n, bɛ nnyan man yí nwɔn sɔ!

10

Pɔɔɔ tunmin'n

¹ Mɔn bɔbɔ mɔn Pɔɔɔ, mɔn tɔ ɛmɔ ngalɛ. Mɔn kulo kɛ mɔn yɔ yí bɛtɛɛ ɛsɛ mɔn nwun anwunnvoe kɛ Kilisi muonun yɔ yí'n. Nan ɛmɔ anun mmie-mɔ lɛ keke kɛ sɛ n wɔ ɛmɔ afian ɛɔ a, mɔn kan mɔn nwɔn asti. Kɔsɔ aft sɛ n nnɔn man ɛmɔ afian ɛɔ a, mɔn di tutule. ² Mɔn sɛɛ ɛmɔ kɛ nán bɛ tinndin mɔn maan mɔn keke tunmin'n mɔ n ne yí'n tɛmɔn m'ɔ m 'ba a ɛmɔ ɛɔ'n. ɔ sanlɔn kɛ sɛ mɔn ba ɛmɔ ɛɔ a, mɔn 'ba yɔ mɔn tunmin'n mɔn keke bɛ mɔ bɛ nwan yɛ nanndi kɛ eyuadi nɔn anun menian'n. ³ ɔ ti ananhɔɛ kɛ yɛ ti kulo menian, nan kɔsɔ yɛ ngɔn man yé kɔan dɛ'n kɛ kulo menian'n-mɔ kpɔn kɔan yí'n. ⁴ Yé kɔan ninngɛ dɛ'n-mɔ nɔn mân ɛhɔ anun menian'n-mɔ dɛ'n ti man kɔn. Yé dɛ'n-mɔ ti Nyanmtan kɔan ninngɛ. Bɛ nwɔn yɔ esulo. Bɛ fa bɛ bubu sua mgbili mgbili'n-mɔ. Yɛ fa yɛ sɛɛɔ ajɔnlɔn ɛtɛ ɛtɛ'n mɔ menian'n-mɔ le yí'n. ⁵ Atubɛnwɔn ninngɛ m'ɔ man menian'n-mɔ nzɔ man Nyanmtan'n, yɛ fa kɔan ninngɛ sɔ'n-mɔ yɛ kan bɛ yɛ gua asti. ɛsɛ bɛ mɔ bɛ nyɔn nzɔ man Kilisi'n, yɛ sɔ bɛ ajɔnlɔn'n yɛ ɔɔn bɛ maan bɛ de yí bɛ di. ⁶ Y'a bɔbɔa yé nwɔn a yue, sɛ ɛmɔ man Kilisi anyɔnnɔ kpa bɔkɔɔ a, yɛ 'pinnin bɛ kwalaa mɔ bɛ mman man yí anyɔnnɔ'n.

⁷ ɛmɔ dɛ, mɔ ɛmɔ anyɔn nwun yí'n y'ɔ ti ɛmɔ ɔnnjɔn ɔ. Yí ti, sɛ sɔanlan kɔn de di kɛ ɔ ti Kilisi dɛ a,

ɔ títɪ ɔ nían, nán sɛ ɔ tɪ sɔ man yí a, anɪn ɔ nwún yí kɛ yé kʊsʊ yɛ tɪ Kilisi dɪɛ. ⁸Tunmin'n mɔ yé Mɪn a fa a man mɪn'n, sɛ bɔbɔ m'an fa m'an tu mɪn nʊan nun maan ɔ'a bʊ sʊ a, yí nwɔn nyian ngun man mɪn. ɔ sanlɪn kɛ, ɛmɔ kpa ɛjɔlɛ ati yê yé Mɪn a fa a man yé ɔ, nan nán ɛmɔ ehuan ti ɔ. ⁹Nán kɛ enwonwunlan mɔ mɪn kulo kɛ mɪn nwonwunlan ɛmɔ ati y'ɔ man mɪn kɛlɛ kalata ɛhɪ-mɔ ɔ. ¹⁰Afi, ɛ 'nwun ɛjɔlɛ mɔ menian'n-mɔ kan'n: “Pɔlɔ kalata'n-mɔ anun ɛjɔlɛ'n yɔ sɪ. Nan kʊsʊ sɛ yí muonun ɔ wɔ yé afian ɛwa a, ɔ tɪ bɛtɛɛ, ɛsɛ ɔ nzi man bagua nun jʊjɔ.” ¹¹Bé mɔ bɛ kan sɔ'n, bɛ nwún yí kɛ sɛ yɛ nʊn man ɛmɔ afian ɛlɔ a, ɛjɔlɛ m'ɔ wɔ kalata'n mɔ yɛ kɔ hɛlɛ yɛ kɔ nwan ɛmɔ nɪn anun'n, yí kʊnmgba'n yê sɛ yɛ ba ɛmɔ afian ɛlɔ a, yɛ 'kan ɔ.

¹² Bé mɔ bɛ bu bé nwɔn kpa bɛ tala bé manngʊn-mɔ'n, yɛ nze man kɛ yɛ nʊn bé sɛ. ɛsɛ yɛ nva man yé nwɔn yɛ ndʊ man bé. Bɛ tɪ menian mɔ bé muonun bɛ fʊa bé nwɔn. Bɛ fa bé nwɔn bɛ susu bé muonun bé nwɔn. Bé ajʊnɪn'n nza man bé. ¹³Nan yé dɪɛ, yɛ ngulo man kɛ yɛ tu yé nʊan nun maan ɔ bʊ sʊ. ɔ sanlɪn kɛ lɪka mɔ Nyanmɪtan a hele kɛ yɛ líjunman'n yɛ jú'n, ɛbɛlɛ yê yɛ 'di yɛ ju ɔ. Nyanmɪtan kʊsʊ yê ɔ'a man atɪn maan y'a li junman'n dede y'a ju ɛmɔ ɛlɔ ɔ. ¹⁴Yí ti, yɛ nyɔ man maan ɔ mmʊ man sʊ. ɔ sanlɪn kɛ mɔ yɛ hɔlɪ ɛmɔ ɛlɔ'n, yé dein yê yɛ lili mʊa yɛ bɔlɪ ɛjɔlɛkpa'n m'ɔ tʊ de Kilisi'n yɛ helelɪ ɛmɔ ɔ. ¹⁵ɔ man sɛ yɛ lɛ tu yé nʊan nun an, nán sʊanlan bie junman mɔ ɔ'a li'n yê yɛ 'fa yɛ 'tu yé nʊan nun ɔ. Nan yɛ le anyɪndasʊɛ kɛ ɛmɔ dedi'n 'kɔ yí nyunnun. Yí dɪɛ anɪn, yɛ di junman nɪn ɛmɔ afian ɛlɔ maan ɔ tɛlɛ kpili kpa dede ɔ kɔ ju lɪka mɔ Nyanmɪtan helelɪ yé'n. ¹⁶Yí dɪɛ anɪn, yɛ fi ɛmɔ ɛbɛlɛ, yɛ kvala kɛ yɛ kɔ lɪka fʊfɔlɛ yɛ kɔ bɔ ɛjɔlɛkpa'n. Nan y'a nva man

abie junman dɛ mɔ ɔ'a li'n y'a ndu man yé nɔan nun. ¹⁷B'a hele wɔ ehele ejɔle nɔn anun ke: sɔanlan m'ɔ kulo ke ɔ tu yí nɔan nun'n, anɔn ɔ fá like mɔ yé Mɔn a yɔ'n ɔ tú yí nɔan nun. ¹⁸Yí sɔ ati, ananhɔle nun, sɔanlan mɔ yí muonun ɔ fɔa yí nwɔn'n, ɔ ti man sɔanlan. Nan nunhan mɔ yé Mɔn muonun fɔa yí'n y'ɔ ti sɔanlan ɔ.

11

Pɔlu nɔn ato mmɔfɔe'n-mɔ

¹SE bɔbɔ mɔn jɔjɔ ke sɔanlan mɔ yí ti nɔn man ebele a, emɔ fá yí sɔ, be jínlán m'ín nzin! ²Emɔ nwún yí ke mɔn cɔn emɔ ati nyunnunngunlan ke Nyanmtan cɔn yí'n. ɔ sanlɔn ke emɔ ti ke talua muan mɔ yí enanndɛ nɔn anwɔn buli man ebɔn mɔ m'an si yí siyɛle m'an man belenzua kɔnmgba cein ɔ. Belenzua sɔ'n y'ɔ le Kilisi. ³Nan yé nan balasua'n mɔ be fele yí ɛnɔ'n manlɔn owo'n lakalɔ yí. Yí ti, mɔn susu emɔ anwɔn ke Kilisi mɔ emɔ a fa bé nwɔn b'a man yí kanlanman kanlanman'n, emɔ ati 'ba kaci be yaci yí be tɔ. ⁴ɔ sanlɔn ke y'a bɔ Kilisi anwɔn ejɔle'n y'a hele emɔ. Nan afti, ɔ yɔ sɛ mɔ sɔanlan biala ba emɔ elɔ, ɔ bɔ Zozi fɔfɔle anwɔn ejɔle ɔ kele emɔ a, emɔ de yí tɔ nun ɔ? Y'a han Wawɛ Nwanzan-nwanzan nɔn anwɔn ejɔle'n y'a hele emɔ. Nan afti, ɔ yɔ sɛ mɔ sɔanlan biala ba emɔ elɔ ɔ kan wawɛ fɔfɔle anwɔn ejɔle ɔ kele emɔ a, emɔ de yí tɔ nun ɔ? Y'a bɔ Ejɔlekpa'n y'a hele emɔ. Nan afti, ɔ yɔ sɛ mɔ sɔanlan biala ba emɔ elɔ, ɔ bɔ Ejɔlekpa fɔfɔle ɔ kele emɔ a, emɔ de yí tɔ nun kpa ɔ? ⁵Emɔ mmɔfɔe mgbili mgbili sɔ'n-mɔ, be ndala man m'ín like fíí anun. ⁶SE bagua nun yê mɔn nzɔ man jɔjɔ a, nán Nyanmtan ninngɛ'n-mɔ ɛsɛ nun ɔ. Afti, y'a man emɔ a nwun yí sɔ yuein tɛmɔn biala nɔn ninngɛ kɔalaa anun.

⁷ MELE mɔ m mali emɔ elɔ m molɔ Nyanmtan Ejolekpa'n n geleɔ emɔ'n, m'an nne man emɔ babulu kɔn. Nan mɔn bɔbɔ muonun, m mebeleleɔ mɔn nwɔn ast n nili junman n ntanlɔn mɔn nwɔn manlɔn emɔ nyanlɔn anunminnyanmɔn. Like sɔ'n mɔ n yɔlɔ'n, kanngɔ ete yê m'an yɔ ɔ? ⁸ N gbɔkpɔlɔ asɔntɔn ehtɔlɔn-mɔ anwɔn, be tualɔ mɔn kale yê n valɔ m mɔvalɔ emɔ ɔ. ⁹ MELE mɔ antɔn n wɔ emɔ afian elɔ mɔ emian'n tɔlɔ mɔn'n, m'an man sɔanlan fɔfɔ a mmɔ man mɔn nwɔn kale. ɔ sanlɔn ke anianman'n-mɔ mɔ be fi Masedɔantɔn mɔn nun elɔ be walɔ'n, ninng'e'n kɔalaa mɔ antɔn m'an mian yɔ nwɔn'n, be falɔ be beleleɔ mɔn. N zielt mɔn nwɔn ye, m'an man sɔanlan fɔfɔ a mmɔ man mɔn nwɔn kale. Yê mɔn 'sie mɔn nwɔn ye sɔ ctan daa. ¹⁰ SE ɔ ti ananhɔle ke Kilisi wɔ mɔn nun an, ebete ndutue dɔe mɔ mɔn di'n, sɔanlan fɔfɔ ngɔala ngan man yɔ nzin ejole wɔ Akayi mɔn bɔndɔn ntɔn anun. ¹¹ Mɔn yɔ sɔ ti a, asɔ ɔ kele ke mɔn ngulo man emɔ ɔ? Nyanmtan muonun sɔ ke mɔn kulo emɔ. ¹² Mɔ m'an yɔ'n, mɔn 'yɔ yɔ sɔ ctan daa man anyunnunguaste kan bé mɔ be kulo ke be nyan atɔn be tu bé nɔan nun'n. ɔ sanlɔn ke bé nwan be di bé junman'n ke ye kpɔn ye di yé dɔe'n.

¹³ Menian sɔ'n-mɔ ti ato mmɔfɔe. Be laka menian be yɔ ke Kilisi mmɔfɔe y'ɔ le bé. ¹⁴ Bé nyɔlɔe sɔ'n nzin man yé nwɔn fɔfɔ sɔa. Afi, Satan muonun kɔala ɔ kaci yɔ nwɔn ke nyanmtansɔ bɔfɔe mɔ yɔ anunminnyanmɔn'n ta ke kanlanɔe ɔ. ¹⁵ Yɔ ti, se Satan ngɔa'n-mɔ le yɔ bé nwɔn ke be ti ngɔa kpa a, eht nzin man yé nwɔn fɔfɔ sɔa. Nan ayuelɔe ctan ntɔn anun yê be 'nyan bé nyɔlɔe'n-mɔ anwɔn ahatua ɔ.

Pɔlɔ efe'n

¹⁶ Mɔn kan yɔ biekan ke sɔanlan fɔfɔ n'ɔ bu yɔ ke m'an se. Se kusɔ emɔ bu mɔn ke m'an se a, antɔn emɔ lé mɔn

BE TÚ nun, BE mán mín kvsu n vá n dú mín nvan nun kaan. ¹⁷ EJOLE MO MUTN kan YÍ kikaala'n, O fi man yé Mtn. Nan SE m'an han mín nvan nun etue EJOLE a, antn mutn jujo KE mín ti a SECI. ¹⁸ KEMO aft menian mmie-mo doun tu BÉ nvan nun KE eyuadi amma yo YÍ'n, YÍ ti mín kvsu, mtn 'tu mín nvan nun bie. ¹⁹ O sanltn KE EMO MO BE ti ngelefue'n, EMO tie BE si senvbe'n-mo su, ehika yo EMO fe kpa. ²⁰ SE BE LE sie EMO KE nganga a, EMO kpnltn su, SE BE LE di EMO dufule a, EMO kpnltn su, SE BE LE laka EMO a, SE BE LE tu BÉ nwun BE kele EMO a, EMO kpnltn su, SE BE LE kpaci EMO anyinsu a, EMO kpnltn su. ²¹ YE LE kan YÍ ananhole, O ti nyian. Y'a nnyan man anwunsELE y'a nyo man EMO so.

Nan kvsu like biala MO swanlan kun kuvala KE O nanndi su O tu YÍ nvan nun'n, mutn jujo KE mín ti a SECI, mín kvsu mtn kuvala KE mtn nanndi su bie mtn tu mín nvan nun. ²² SE BE ti Ebele a, mín kvsu, n di Ebele. SE sakpa BE ti Izalaye menian an, mín kvsu, sakpa n di Izalaye swanlan. SE BE ti Abalahamun abusu menian an, mín kvsu, n di Abalahamun abusu swanlan. ²³ SE BE ti Kilisi ngua a, mín kvsu, n di Kilisi akua. MUTN jujo KE mín ti a SECI. Kilisi ngua so'n MO BE ti'n, mtn tala BÉ. M'an li junman m'an tala BÉ. B'a tu mín fiadi doun a tala BÉ. B'a bu mín doun a tala BÉ. Efovan MO ewue a fofvan mín'n, mtn tala BÉ. ²⁴ Zufu'n-mo hylt mtn ngukun ngukun fâ nnun. Kun biala anun, BE fin mtn mgbele abulasan nvn ngvanlan. ²⁵ *LOMUN menian'n-mo solt mtn nun ngukun ngukun fâ nsan. Kun biala anun, BE fin mtn mgbele. ESE ctan kun, BE tutvlt mtn ebue, ahan BE kun mtn. YE butuli asue nun ngukun ngukun fâ nsan. TEMUN kun anun, n nili ctan kun asue nun. ²⁶ Mín atn etue nwala'n MO mtn tu ntn anun, mtn nwun ninnge esulo kpa. Bie sva, mtn ngvala man

asue'n-mo kpe, mtn nbn kodiawu-mo yia, m'n nianman Zufu'n-mo nbn bé mo be ti man Zufu'n man mtn nwun amanninhunlun. Mtn ka kulo mgbili'n-mo asu a, mtn nwun amanninhunlun. Mtn fa nanmue atin'n-mo a, mtn nwun amanninhunlun. N nanndt asue jenvie ntn anyinsu a, mtn nwun amanninhunlun. Bé mo be ti man anianman kpa'n-mo, bé kusu, be man mtn nwun amanninhunlun.

²⁷ Junman ngiketee mo m'an li o nbn yale mo m'an nwun yí'n, o ti man nzemnde. Tembn bie, mtn nnyan man atin mtn nna man, ehoe nbn nzuhoe kun m'n, mtn kpati mtn ci ehoe. Bie kusu a, mtn nnyan man taladié mtn nwula man, eyele kun m'n dede o wulu m'n kunnun. ²⁸ Be ngan man ejole mun. Cian daa, asontin'n-mo kbalaa anwbn nzusue la m'n nwbn. ²⁹ Se asontin ntn anun sbanlan kun le man anwbnsele a, antn o ti ke m'n kusu, n nne man anwbnsele. Se bie to ete ntn anun an, mtn di yí nwbn yale sbnman. ³⁰ Se o di mo mtn tu m'n nban nun an, ninnge'n-mo mo n nne man nun anwbnsele ntn anwbn yê mtn 'fa mtn 'tu m'n nban nun o. ³¹ Nyanmtan m'o ti yé Mtn Zozi Ast'n, o si ke ejole'n mo m'an han'n ti ananhole. Yí ti, nyila hán yí dunman'n cian daa! ³² Mo antn n wo Damast kulo ntn asu'n, m'n ehye ati, belemgbin Aletast kbnmanna'n ko yi nzalafu ke be sísa kulo ntn anwbn anban'n-mo. ³³ Ehi ati, be ko sie m'n ece nun, be ko jula m'n menzele kun anun kulo ntn anwbn tale ntn anzin. Ke o kpnltn yolt mo kbnmanna so ntn asa a ngan man m'n ntn antn.

12

Like mo Nyanmtan ylt helelt Pólu'n

¹ Bé nban nun etue'n ti man like kpa. Nan kusu mtn 'tu, aft ninnge mo yé Mtn a yi a hele m'n mo

m'an nwun yí m'ín nyɨnsɔ, ɔ nɔn mɔ ɔ'a yɨ ɔ'a hele m'ín elaltɛ nun'n, mɨn 'kan yí nwɔn ejɔɛ mɨn 'kele emɔ. ² Mɨn sɨ Kilisi menian'n-mɔ anun kɔn. Nyanmtan falt yí fɔlt yí nwɔn elɔ. Yí afɔɛ bulu nɔn nnan aɦɨ. (Sɛ ɔ le yí nwɔnnaan kɔnlɔn-ngɔnlɔn'n yê Nyanmtan manlɨn ɔ fɔlt hɔlt yí nwɔn elɔ e, sɛ kɔsɔ yí wawɛ'n yê Nyanmtan manlɨn ɔ fɔlt hɔlt yí nwɔn elɔ e, mɨn nzɨ man, Nyanmtan muonun y'ɔ sɨ ɔ.) ³ Mɨn sɨ kɛ sɔanlan sɔ'n fɔlt hɔlt nyanmtansɔ. (Nan kɔsɔ sɛ ɔ le yí nwɔnnaan kɔnlɔn-ngɔnlɔn'n yê Nyanmtan manlɨn ɔ fɔlt hɔlt yí nwɔn elɔ e, sɛ kɔsɔ yí wawɛ'n yê Nyanmtan manlɨn ɔ fɔlt hɔlt yí nwɔn elɔ e, yí dɨɛ, mɨn nzɨ man, Nyanmtan muonun y'ɔ sɨ ɔ.) ⁴ Ejɔɛ m'ɔ tɨl yí elɔ'n, ɔ tɨ yí ngɔnmɨn yí dɨɛ. ɔ le man atɨn ɔ ngan ɔ ngele man sɔanlan. ⁵ Sɔanlan sɔa yê mɨn di yí nwɔn fɛ mɔ mɨn kɔaɔa mɨn fa mɨn tu m'ín nɔan nun ɔ. Nan mɨn nva man m'ín muonun mɨn ndu man m'ín nɔan nun. Sɛ mɨn 'tu m'ín nɔan nun an, anɨn mɨn nɨan ninnge'n-mɔ mɔ n nne man nun anwɔnsɛɛ nɨn anwɔn yê mɨn 'fa mɨn 'tu m'ín nɔan nun ɔ. ⁶ Sɛ n gulɔlt kɛ mɨn 'tu m'ín nɔan nun an, nán kɛ m'ín ti a sɛɔ ɔ, ɔ sanlɨn kɛ mɔ mɨn 'ba han'n tɨ ananhɔɛ. Nan m'ín dɨɛ, mɨn ndu man m'ín nɔan nun. Yí dɨɛ anɨn, sɔanlan bie mmu man m'ín sɔanlan kpɨli ɔ ndala man like mɔ bɛ nwun yí m'ín nwɔn'n, anaan ejɔɛ mɔ mɨn kan mɔ bɛ tɨ'n.

⁷ Əɦɨ, ninnge mɔ Nyanmtan yɨlt helelt m'ín'n tɨ mgbili mgbili sɔnman. Nan kɛ ɔ kɔ yɔ nán m'an ndu man m'ín nwɔn'n, Nyanmtan kɔ man ewue kɔ tɔ m'ín nwɔn. Aɦɨ, Satan kɔ yɨ yí bɔfɔɛ'n kɔn kɛ ɔ héle m'ín aɦɔɔwa nán m'an ndu man m'ín nwɔn. ⁸ Əɦɨ a, n gɔ sɛɛ yé Mɨn ngɔkɔn ngɔkɔn fâ nsan kɛ ɔ mán m'ín nwɔn sá. ⁹ Yé Mɨn kɔ bua m'ín kɛ: “Anwunnvoe'n mɔ mɨn nwun wɔ'n,

ɔ bu su. ɔ sanlɛn ke mele mo wɔ anwɔnsɛɛ'n ko yue'n yê mɛn man ɛ nwun mɛn tunmin nɛn ɔ." Yɛ ti, sɛ mɛn 'tu mɛn nɔan nun an, anɛn ninngɛ'n-mo mo n nne man nun anwɔnsɛɛ nɛn anwɔn yê mɛn tu mɛn nɔan nun ɔ. Yɛ dɛ anɛn, Kilisi fa yɛ tunmin'n sisa mɛn. ¹⁰ Yɛ so ati, mɛn di mɛn anwɔnsɛɛ'n mo n nne man yɛ nɛn anwɔn fɛ. Ɛkpɛ'n mo bɛ kpɛ mɛn'n, ɔ nɔn alɔabɔ'n, ɔ nɔn nyinlinlin'n mo mɛn nwun yɛ'n, ɔ nɔn ahɔɔwa'n mo bɛ kele mɛn wɔ Kilisi dunman nun'n, mɛn di yɛ kwalaa anwɔn fɛ. ɔ sanlɛn ke mele mo anwɔnsɛɛ ko yue mɛn nun'n yê mɛn nyan anwɔnsɛɛ ɔ.

Pɔɔɔ di Kolinti asɔntɛn mma'n-mo anwɔn yalɛ

¹¹ Sɛ mɛn juɔ ke mɛn ti a sɛɔ a, ɔ fi ɛmo. ɔ sanlɛn ke ɛmo y'ɔ sɛ ke bɛ lɛ mɛn ti alɔman ɔ. Nan sɛ n dɛ man like fɛ bɔbɔ a, ɛmo mmɔfɔɛ mgbili mgbili sɔ'n-mo ndala man mɛn. ¹² Mele mo anɛn n wɔ ɛmo afian ɛɔ'n, n zili abɔtalɛ wɔ emian kwalaa m'ɔ tɔɔ mɛn nɛn anun. N yɛɛ atɛɛ ɔ nɔn asinbɛnɔn ninngɛ ɔ nɔn nzɔɛ m'ɔ kele ke sakpa n dɛ Kilisi bɔfɔɛ. ¹³ Nzu like dɛ yê n yɔɔ m manlɛn asɔntɛn ɛhɛnɛn-mo mo m'an nyɔ man bie m'an mman man ɛmo ɔ? Anaan kɛmo m'an mman ɛmo a mmɔ man mɛn nwɔn kalɛ'n, sɛ yɛ nwɔn akpue y'ɔ lɛ kun ɛmo a, anɛn ɛmo ehɛwɛ!

¹⁴ M'an sesie mɛn nwɔn a yue ke mɛn ba ɛmo anwɔn ɛɔ. Mɛn de mɛn di ke yɛ kpê nsan nɛn asɔ mo mɛn 'ba ɛɔ anɛn. Nan kusɔ, sɛ mɛn ju ɛɔ a, mɛn mman ɛmo anun bie fɛ mmɔ man mɛn nwɔn kalɛ. ɔ sanlɛn ke nán ɛmo esika'n y'ɔ cian mɛn ɔ, nan ɛmo muonun yê ɛmo anwɔn cian mɛn ɔ. Afi, sɛ'n-mo y'ɔ di ke bɛ kpɔndɛ esika bɛ sie bé mma nganngan'n-mo ɔ, nan nán mmatɔnman y'ɔ di ke bɛ kpɔndɛ esika bɛ sie bé sɛ-mo ɔ. ¹⁵ Nan mɛn dɛ, sɛ mɛn fa yɛ kwalaa mo n ne yɛ'n mɛn

bɔa emɔ, esɛ mɪn fa mɪn nwɔn mɪn ti mɪn bɔka sɔ mɪn bɔa emɔ a, ɔ yɔ mɪn fɛ. Afi, sɛ bɔbɔ emɔ ngulo man mɪn an, mɪn diɛ, mɪn kulo emɔ kpa. ¹⁶ Emɔ de tu nun kɛ m'an mman sɔanlan fɪi a mmɔ man mɪn nwɔn kale. Nan emɔ anun sɔanlan kɔn kɔala kan kɛ m'an bɔ ngeɛ m'an laka emɔ maan emɔ a tɔ ngaa nun. ¹⁷ Asɔ bɛ mɔ yɛ n zɔanlɪn bɛ emɔ anwɔn elɔ'n, n nanndɪlɪ bie sɔ n nakalɪ emɔ ɔ? ¹⁸ N zɛɛɛɪ Titɪ kɛ ɔ hɔ emɔ anwɔn elɔ. N zɔanlɪn yɪ nɔn anianman'n mɔ emɔ sɪ yɪ'n. Asɔ emɔ kɔala kan kɛ Titɪ hɔɪ'n, ɔ lakalɪ emɔ ɔ leɪ like ɔ? Mɪn nɔn Titɪ, yɛ ajɔnlɪn'n kɔalaa tɪ kɔn, esɛ yɛ bala mɔ yɛ bɔ'n tɪ kɔn.

¹⁹ Bɪɪɪ, emɔ jɔnlɪn kɛ ndɛnve yɛ yɛ lɛ kpɔndɛ wɔ emɔ anyunnun ɔ? Cɛɛɛ, nán yɪ sɔ ɔ. Nan like mɔ Kilisi muonun kulo'n yɛ yɛ lɛ kan wɔ Nyanmtan anyunnun ɔ. Anianman-mɔ, yɛ kulo kɛ emɔ dedi'n kɔ yɪ nyunnun, yɪ ti yɛ yɛ lɛ kan eɪ kɔalaa ɔ. ²⁰ Mɪn sulo nun, afɪ, mɪn ba mɪn tɔ emɔ elɔ, nán sɛ emɔ asɪtanlan'n tɪ man sɛsɛ a, ɔ ngo yɔ man mɪn fɛ. ɛbɛɛ nɪn anun, emɔ kɔsɔ lɛ ngo tie man mɪn. Mɪn sulo kɛ ɔ kɔ kaci butule, ɛkpɔ, ɛya, manzɔan, nzɔba, ɛjɔɛ ɛtɛ ehan, atubɛnwɔn ɔ nɔn kɔastadi nyɔɪɛ emɔ afian. ²¹ Mɪn sulo kɛ emɔ anwɔn elɔ eɪɔɛ'n mɔ mɪn 'ba hɔ biekun'n, emɔ kɔ man anyunnunguastɛ kɔ han mɪn wɔ mɪn Nyanmtan anyunnun. ɔ sanlɪn kɛ emɔ anun mmie-mɔ dɔɔn yɔɪ satɪɪfɔɛ nyɔɪɛ, bɛ tɔnlɪn ajaa, esɛ bɛ yɔɪ ninngɛ mgban mgban. B'a nnun man bɛ nwun b'a nyaci man nyɔɪɛ ɛtɛ sɔ'n-mɔ b'a ngua man. Yɪ ti, sɛ mɪn tɔ emɔ elɔ a, mɪn 'sun mɪn gua bɛ nwɔn.

13

Pɔɔ 'ba kannzɔ Kolɪntɪ asɔntɪn mma'n-mɔ

¹ Ehi, se mɩn ba emɔ anwɔn elɔ biekun an, antɩn yɨ kpê nsan asu ahi. Ke ehɛle ejɔle'n kele'n: ejɔle kɔalaa mɔ be 'di'n, ɔ di ke be nyan yɨ nwɔn adanzɩe nnyuan anaan nsan. ² Mele mɔ m mali emɔ elɔ m'ɔ tian yɨ nnyuan'n, n gannzɔli bé mɔ be bɔ bala ete'n-mɔ nɔn bé bu nga'n. Enɛ mɔ n nɔn emɔ afian elɔ'n, ese mɩn kannzɔ bé mɔ be bɔli bala ete'n ɔ nɔn bé bu nga'n ke, se mɩn tu emɔ elɔ a, mɩn ngɔ nwun man sɔnlan fɨ anwɔn anwunnvoe. ³ Afi, kemɔ emɔ kulo ke be nwun yɨ ke Kilisi nanndi mɩn sɔ yê ɔ kan yɨ ejɔle'n, emɔ 'ba nwun yɨ kɔsɔ. Kilisi ti man emɔ anwɔn efɔan, nan ɔ le tunmin wɔ emɔ afian. ⁴ ɔ ti ananhɔle ke mele mɔ be 'bɔbɔ yɨ kɔlɔwa nɩn asu'n, ɔ lolɩ yɨ nwɔn nun maan be bɔbɔ yɨ sɔ. Nan kɩkaala diɛ, Nyanmɩtan tunmin nun, ɔ ti asɩ. Kemɔ ye nɔn yɨ a yɔ munmuan kɔn'n, yé kɔsɔ y'a yɔ betɛɛ. Nyanmɩtan tunmin nun, emɔ anwɔn bala'n mɔ ye bɔ'n, ye nɔn Kilisi m'ɔ ti asɩ'n yê ye bɔ ɔ.

⁵ Emɔ muonun sɔ bé nwɔn be nɩtan se emɔ de Kilisi be di a. Emɔ a nwun yɨ ke Zozi Kilisi wɔ bé afian, nán yɨ ɔ? Se emɔ nɩtan nán ɔ nɔn man bé afian an, antɩn ɔ kele ke emɔ nne man yɨ be nni man. ⁶ Mɩn yɔ ajɔnɩn ke emɔ nwun yɨ ke ye de Kilisi ye di. ⁷ Yɨ ti, ye seɛ Nyanmɩtan ye man emɔ nán emɔ a ndɔ man ete nɩn anun fɨ, yɨ diɛ antɩn ye nɔn man emɔ ati anwɔn. Nán ke yé kpa mɔ ye ti ati ɔ. Nan ye seɛ Nyanmɩtan ke ɔ mán emɔ bɔ bala kpa. ⁸ ɔ sanɩn ke se emɔ di ananhɔle a, ye ngɔala man ananhɔle sɔ nɩn anwɔn ejɔle ete fɨ kan. Nan ye le tunmin ye di ananhɔle nɩn anzin. ⁹ ɔ man se emɔ jin bé ja nun, nán ye le man anwɔnseɛ a, ye di yɨ nwɔn fe. Yɨ ti, yé mmɔtɔe'n-mɔ anun, ye seɛ Nyanmɩtan ke ɔ búka emɔ maan bé enanndɩe'n yɔ fɔbɔn ke yɨ muonun ɔ kulo yɨ'n. ¹⁰ Like ati mɔ mɩn kele emɔ nɩn antɩn, afɩ n nɔn

man emɔ afian elɔ. Yí dɛ, sɛ mɪn ba emɔ anwɔn elɔ a, anɪn mɪn nnandɪ man tunmin'n mɔ yé Mɪn a man mɪn nɪn asɔ mɪn mbinnin man emɔ. Nan mɪn fa tunmin sɔ'n mɪn wowula emɔ anwɔnsɛɛ mɪn bɔka emɔ.

Ngahɛ

¹¹ Kikaala dɛ, anianman-mɔ, mɪn nɔan a tɔ. Emɔ lí fɛ, bɛ yó like mɔ Nyanmtan kulo'n. Emɔ cíci bɛ nɔn lɔa. Bɛ mán bɛ nɔan sɛ bɛ nɔn, bɛ tánlan wɔ anzɔnunjo nun. Sɛ emɔ yɔ yí sɔ a, Nyanmtan m'ɔ tɪ ehulo Nyanmtan m'ɔ man albactɪɛ'n, ɔ nɔn emɔ 'tanlan.

¹² Emɔ bɪsa bɛ nɔn ahɪn anianman nun, bɛ tó bɛ nɔn nun. ¹³ Nyanmtan menian'n-mɔ mɔ bɛ nɔn yé wɔ ɛwa'n, bɛ kɔalaa bɛ nwan bɛ 'bisa emɔ ahɪn.

¹⁴ Yé Mɪn Zozi Kilisi m'ɔ nwun emɔ anwɔn anwunnvoe'n, Nyanmtan m'ɔ kulo emɔ'n, ɔ nɔn Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n m'ɔ man emɔ di anɔannzɛ'n, bɛ nɔn emɔ kɔalaa tánlan.

Nythyε Fufōlē'n

Anyin: Nythyε Fufōlē'n New Testament

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Anyin

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 21 Apr 2022

5ed90154-0957-582f-bfd3-30c8b97e5b17